

Myanmar: Tu viện Phật giáo bị phá hủy dưới danh nghĩa “khai quật khảo cổ”

ISSN: 2734-9195

13:26 28/08/2025

Trong khi cộng đồng Công giáo tại Taungoo cũng lo sợ Nhà thờ Thánh Tâm bị phá, việc tiếp tục phá hủy các cơ sở tôn giáo nhìn chung phản ánh một khuôn mẫu dai dẳng trong suốt cuộc xung đột, khi chính quyền quân sự tìm cách củng cố quyền kiểm soát.

Chính quyền quân sự Myanmar vừa ban hành lệnh phá hủy 19 địa điểm Phật giáo tại thành phố Taungoo (tên cổ là Ketumati), miền trung Myanmar, nằm phía bắc Yangon và phía nam thủ đô Naypyidaw.

Danh sách các địa điểm bị đưa vào kế hoạch phá hủy gồm nhiều tu viện, một ni viện, một trung tâm tu học và một ngôi tháp, với lý do được chính quyền đưa ra là “mở rộng khai quật khảo cổ”. Lệnh này cũng bao gồm cả Nhà thờ Thánh Tâm (Sacred Heart Cathedral) tại Taungoo, song việc nhắm tới hàng loạt tu viện Phật giáo đã gây tổn thương đặc biệt sâu sắc tại một quốc gia có hơn 85% dân số theo đạo Phật.

Ủy ban An ninh và Hòa bình Nhà nước (SSPC), cơ quan do chính quyền quân sự lập ra, đã chỉ định “khu văn hóa” của Taungoo làm nơi thực hiện việc phá dỡ. Tuy nhiên, chư tăng và phật tử địa phương lo ngại đây không phải là một nỗ lực khảo cổ thực sự, mà là sự tiếp nối của chiến dịch đàn áp đời sống tôn giáo mà quân đội Myanmar đã tiến hành kể từ khi lên nắm quyền ngày 01/02/2021.

Từ sau cuộc đảo chính, các tổ chức giám sát độc lập đã ghi nhận hơn 300 cơ sở tôn giáo trên khắp Myanmar bị phá hủy, trong đó đa số là các tu viện, tháp và điện thờ Phật giáo. Nhiều vụ phá hủy xảy ra song song với các cuộc bố ráp, không kích và đàn áp tại những cộng đồng bị cho là có cảm tình với lực lượng chống chính quyền.

Các vị lãnh đạo Phật giáo đã lên tiếng về những tổn thất nặng nề này. Toàn bộ tu viện bị biến thành đồng gạch vụn, nhiều vị tăng phải bỏ trốn, thậm chí có người bị giết hại. Các báo cáo từ vùng Sagaing và bang Karenni cho biết binh sĩ đã phóng hỏa các công trình tôn giáo và dùng khuôn viên chùa tháp làm căn cứ quân sự, xâm phạm nghiêm trọng những không gian thiêng liêng của người dân.

Việc phá hủy các tu viện ở Taungoo được nhiều nhà quan sát nhận định là một phần trong mô hình rộng lớn ấy. Dù SSPC cho rằng dự án nhằm khai quật di tích kinh đô Toungoo thế kỷ 16, cư dân địa phương khẳng định việc phá dỡ các cơ sở Phật giáo đang hoạt động mới là trọng tâm thực sự.

Andrew, một giáo dân Công giáo tại địa phương, cho biết việc phá hủy đã bắt đầu tại một số nơi và cả cộng đồng Phật giáo lẫn Kitô giáo đều trở thành mục tiêu. Ông chia sẻ: “Dù có lời đồn về một khu khai quật từ thế kỷ 16, nhưng dường như họ đang nhắm vào các nhóm tôn giáo như Phật tử và Kitô hữu” (Asia News).

Đối với phật tử Myanmar, mất mát tu viện không chỉ là mất đi công trình vật chất. Tu viện còn là trường học, trung tâm dịch vụ xã hội và đầu mối gắn kết cộng đồng. Sự phá hủy ấy đồng nghĩa với việc đời sống tâm linh, giáo dục và gắn kết xã hội của họ cũng bị tổn hại sâu sắc.

Chiến dịch đàn áp diễn ra đặc biệt khốc liệt tại các vùng đa số phật tử có phong trào phản kháng. Vùng Sagaing, nơi dân quân kháng chiến xuất hiện, chứng kiến nhiều tu viện bị phá hủy cùng cái chết của các vị tăng trong những đợt càn quét. Ở bang Karenni, các cuộc không kích trong năm nay đã phá tan nhiều ngôi chùa, khiến thương dân lính nạn trong đó cũng bị thiệt mạng.

Thượng tọa Min Thonnya, một tu sĩ từng tham gia lãnh đạo phong trào “Cách mạng Áo cà sa” năm 2007 phản đối chính sách kinh tế của chính phủ, hiện đang sống lưu vong, phát biểu: “Chính quyền quân sự không phải là một chính phủ hợp pháp, họ không có thẩm quyền tiến hành những hành động như vậy” (Herald Malaysia).

Giáo hội Phật giáo, vốn giữ vai trò trung tâm trong nhiều phong trào phản kháng lịch sử của Myanmar, đã nhiều lần kêu gọi hòa bình và bảo vệ các không gian thiêng. Tuy nhiên, hiện nay nhiều tu sĩ phải chịu sự đàn áp trực diện, có người bị giam giữ, có người phải rời bỏ tu viện. Tháng Bảy vừa qua, một vụ không kích nhằm vào một tu viện ở vùng Sagaing đã giết hại 23 người.

Diễn biến tại Taungoo nay đã đẩy cuộc khủng hoảng đến ngay trung tâm một trong những địa bàn Phật giáo có tính lịch sử. Nổi tiếng trong thế kỷ 16 với tên Ketumati, đây từng là kinh đô của triều Toungoo hùng mạnh, triều đại đã mở rộng ảnh hưởng Phật giáo ra khắp lục địa Đông Nam Á. Nguy cơ các tu viện đương đại bị xóa sổ ở đây đồng nghĩa với việc cắt đứt một mối dây sống động kết nối Phật giáo ngày nay với di sản lịch sử sâu dày ấy.

Trong khi cộng đồng Công giáo tại Taungoo cũng lo sợ Nhà thờ Thánh Tâm bị phá, việc tiếp tục phá hủy các cơ sở tôn giáo nhìn chung phản ánh khuôn mẫu dai dẳng trong suốt cuộc xung đột, khi chính quyền quân sự tìm cách củng cố quyền kiểm soát.

*Theo BDG ghi nhận từ tháng 03/2022, chính quyền quân sự Myanmar đã phá hủy hơn 100 chùa chiền Phật giáo.**

** Myanmar Junta Has Destroyed Over 100 Buddhist Monasteries, Christian Churches - Report (BDG)*

Tác giả: **Justin Whitaker**/Chuyển ngữ và biên tập: **Thường Nguyên**

Nguồn: buddhistdoor.net